

The background of the entire page is a close-up photograph of vertical wooden planks. The wood has a natural, weathered appearance with various knots, grain patterns, and a color palette ranging from light tan to dark brown. The planks are separated by thin, dark vertical lines.

STRANDSKYDD

*Smålandskustens skärgårdsförening
och
Mellanskärgårdens Intresseförening*

DAGORDNING 21 APRIL 2020

1. Smålandskustens skärgård
2. Smålandskustens skärgårdsförening och Mellanskärgårdens Intresseförening
3. Strandskyddslagstiftningen, tillämpningen och hur det påverkar oss i skärgården
4. Sammanfattning

1. SMÅLANDSKUSTENS SKÄRGÅRD

.....

* I Västerviks kommun finns totalt 5000 öar, kobbar och skär

* I hela Smålandskustens skärgård finns 33 öar som är bebodda året runt (varav 8 i Oskarshamn, 1 i Mönsterås och 25 i Västervik)

* Småland och Östergötlands skärgård är den andra största skärgårdsregionen i Sverige (före Västra Götaland) mätt i antal bebodda öar utan fast landförbindelse

* Totalt 160 bofasta i hela Smålandskustens skärgård (varav ca 125 personer i Västerviks kommun)

* I skärgården finns ett stort (och ökande) antal deltidsboende. Många åker ut alla helger och ledig tid året runt och även många som förlägger delar av sin arbetstid här.

* Smålandskusten är den minst exploaterade kusten i Sverige – näst efter Norrland.

VAD ÄR SPECIFIKT MED DEN HÄR SKÄRGÅRDEN?

Glest befolkad skärgård, fördelad på många olika öar av mindre storlek.

Ett stort antal företag och företagare

Företagsamhet i form av besöksverksamhet, bygg, transporter, gräv, betesdrift, skog, lite fiske. Människor är ofta mångsysslare och kombinerar olika verksamheter och anställningsformer för sin försörjning.

Internet via fiber

Fiber ger möjlighet till för delårsboende som utför arbete inom tjänstesektorn på fastlandet, liksom konsultuppdrag.

Stort föreningsliv

Stort föreningsliv i skärgården - människor är vana att ta tag i saker på egen hand och driva på, allt från vägförening till intresseförening, missionshusförening, röda korset osv.)

Rörligt friluftsliv och tursim

Det rörliga friluftslivet uppskattas inte bara utomstående besökare utan även deltidsboende och bofasta. Många personer tillbringar mycket tid och engagemang i skärgården även om man inte räknas som bofast.

2 SMÅLANDSKUSTENS SKÄRGÅRDSFÖRENING

Om föreningen

- Ideell förening, bildad 1975
- 300 medlemmar
- Hela Smålandskusten som verksamhetsområde

Syfte och verksamhet

Främja skärgårdens näringsliv, förbättra de skärgårdsboendes levnadsvillkor samt skydda och vårda skärgårdens miljö.

MELLANSKÄRGÅRDENS INTRESSEFÖRENING

Om föreningen

- Ideell förening bildad 1999 för att öka samverkan mellan företag och medlemmar i området.
- Ca 100 medlemmar (varv ett tiotal företag)
- Mellanskärgården är det område som ligger mellan Västervik och Loftahammar (det område som har flest boende i Smålands skärgård).

Syfte och verksamhet

Att öka möjligheterna till sysselsättning och näringsverksamhet i skärgården och verka för en god miljö och en hållbar utveckling i området. Landsbygdsprojekt (ex lekplats, märka ut vandringsleder, skyltning mm), grovsopor, bredband via fiber (klart juli 2018), lågflödesmuddring, studiebesök för myndigheter, politiska partier och intresseorganisationer

Hjälp till självhjälp

Förebyggande åtgärder

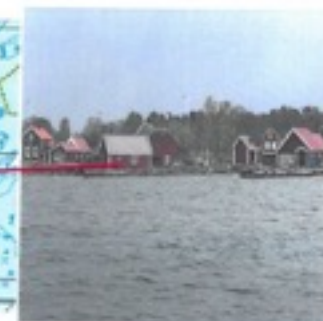
- Brandvarnare
- Brandsläckare
- Brandfilt
- Första förband
- Grannsamverkan
- Hjärtstartare handhavande, placering

Kedjan som räddar liv

Utbildning, övning

- Lokal brandövning
- Brandövning med räddningstjänsten
- Första hjälpen
- Hjärt- lungräddning (HLR)
- Sjuktransport
- Hjärtstartare

3. STRANDSKYDDSLAGSTIFTNINGEN

Kalmar län har likheter med ett norrlandslän såtillvida att det är glest befolkat och befolkningsantalet sjunker. Jord- och skogsbruk och besöksverksamhet är viktiga näringar.

Exploateringsgraden i Smålands skärgård är mycket låg, men det finns fortfarande bofasta. Länsstyrelsen i Kalmar har prioriterat att värna orördheten i skärgården, vilket varit till hinder för de som bor där och utvecklingen av näringsverksamheten i området. Redan tidigt lade man till exempel ut 300 m strandskydd över hela kuststräckan. Situationen har skapat frustration när man många gånger uppfattat nekade strandskyddsdispenser som orimliga och orättvisa. Det har blivit något bättre under senare år sedan länsstyrelsen vid översynen av det utvidgade strandskyddet 2014 drog ner det till 100 m där det bor bofast befolkning.

Anledningen till att vi vill göra en uppvaktning av den pågående strandskyddsutredningen är att få en möjlighet att framföra hur vi ser på frågorna och vilka ändringar vi vill få till stånd.

FÖRETAGANDE / NÄRINGSVERKSAMHET

Skälen för dispens § 18 c, p 3 och 4

En av de viktigaste frågorna gäller skälen för dispens, eller vad som inte är skäl för dispens. Bland de särskilda skälen för dispens saknas att starta en ny näringsverksamhet. Enligt p 3 och 4 kan man få dispens för att en utvidga en pågående verksamhet, men det är inte alls självklart att sådan dispens ges. Det kan ta flera år och mycket bollande med myndigheter innan tillstånd ges. En fastboende på en ö bör ha samma rätt som en person på fastlandet att få starta eller utvidga en befintlig näringsverksamhet.

Rättvisa inför lagen!

BYGGEN FÖR BESÖKS- OCH FRILUFTSLIV

Vi tycker att nya byggen för besöksnäring och friluftsliv – som öppnar upp och gör att skärgården kommer fler till del – bör tillåtas.

Dåliga och uppseendeväckande exempel på när detta inte tillåts är när man ville bygga ett hus för uthyrning till besökare på Smågö och när man ville omvandla en sjöbod till bastu för besökare på Idö.

Det finns ett antal fler exempel på när entreprenörer inom besöksverksamhet med mera hindrats i att utveckla sina företag.

BOSTÄDER I SKÄRGÅRDEN

Vi behöver fler unga familjer i skärgården!

Social hållbarhet är idag inte ett giltigt skäl för dispens, vilket försvårar och ibland omöjliggör generationsskiften i näringsverksamhet i skärgårdarna.

Det är konstaterat att den främsta svårigheten för en ung familj för att etablera sig i skärgården är boendet. Utbudet av fastigheter är litet och de fastigheter som säljs går vanligen till priser som skärgårdsungdomar har svårt att möta.

Det fåtal unga som faktiskt önskar att stanna kvar och vara verksamma i skärgården bör därför inte hindras i att bygga nytt, utan stödjas och uppmuntras att göra det.

Detta är en mycket viktig fråga. Det bör vara skäl för dispens att upprätthålla den sociala hållbarheten och att unga vid generationsväxling inte ska hindras från att bo kvar i skärgården. Men även andra som vill flytta ut och bo permanent bör få möjlighet att göra det.

PRIVATA TRANSPORTER

I smålandskustens skärgårdsområde finns inget Vaxholmsbolag. Bara ett litet fåtal öar har allmänna transporter och då med bara en eller två avgångar per dag. Flertalet är alltså beroende av en egen båt. I de fall man behöver en egen brygga uppstår i regel en lång process innan man kommer till en lösning.

Under vinterhalvåret råder osäkra förhållanden med mörker och kyla. Det är ett större behov av att ha ett båthus/ båtgarage än det är att ha ett bilgarage på fastlandet. Båten behöver skydd för att inte fyllas med snö eller drabbas av fastfrusna tampar. Att knyta upp stelfrusna tampar i mörker och kyla är en prövning och i högsta grad en fråga om säkerhet.

Det bör finnas ett särskilt skäl – eller möjlighet – för dispens att låta fastboende på öar utan landförbindelse få bygga brygga och båthus för att göra livet lättare. Att det blir för tufft på vintrarna är ofta en anledning till att man ger upp sitt skärgårdsboende.

BEGRÄNSNINGAR I DISPENS

Här tar vi upp frågan om att staten/kommuner inte sällan i beslut anför att en privat brygga inte får användas för solbad och utemöbler. Skälet anges vara att det skulle avhålla allmänheten från att vistas i allmänrättsligt tillgängliga vattenområdet utanför bryggan. Detta kan lätt få ett löjets skimmer.

Exempel på skrivningar i beslut:

”Bryggan ska hållas fri från utemöbler och annat som kan ha en avhållande effekt på allmänhetens nyttjande av anslutande vattenområde.”

Eller ...

Ang vattenverksamhet Ist 2013:

”....förena dispens med villkor för att förhindra privatiserande åtgärder som begränsar den allmänrättsliga tillgången till vattenområdet. Byggnaden ska t ex inte tillgodose behovet av soldäck.”

Vi anser inte att myndigheterna ska ha synpunkter på om man använder sin privata brygga till solbad på sommaren.

BRYGGOR SOM SKUGGAR BOTTEN

Ett vanligt skäl till att inte ge dispens för ny brygga eller att bygga till befintlig brygga anges i första hand till att det kan begränsa allmänhetens rätt att röra sig på eller i anslutning till den aktuella vattenytan för fritidsaktiviteter som rodd, kanotpaddling, skridskoåkning eller dylikt. Samma gäller vid tillbyggnad av en befintlig brygga. Om en brygga anses bli för stor anses den också riskera att ge en skuggeffekt på botten som stör växt och djurlivet.

Skärgårdsbefolkningens uppfattning är däremot att fisk söker skydd vid bryggor och båthus som uppfattas som ett slags rev.

Länsstyrelsen i Kalmar tog 2015 ett beslut om att inte längre vid vattenverksamhet pröva nya bryggor under 30 kvm då man inte anser att de skuggar botten mer än på ett försumbart sätt.

OMRÅDEN SOM ÄR UPPENBART OATTRAKTIVA

Enligt författningskommentarerna (Miljöbalkspropositionen) är det vid beslut om strandskyddsdispens inte ett giltigt skäl om stranden är otillgänglig, oländig, stenig, dyig, eller att naturförhållandena på annat sätt gör området olämpligt för bad och friluftsliv eller att det aldrig eller sällan besöks.

Vi anser att en Förändring i vissa lägen kan innebära förbättring eller möjligheter. Det finns goda exempel på när oattraktiva områden omvandlats och fått nya värden och blivit tillgängligt för både friluftsliv och växt- och djurliv. Det är en fråga som behöver ses över och möjlighet ges att göra oattraktiva områden mer tillgängliga.

300 METER STRANDSKYDD

Länsstyrelsen i Kalmar län utvidgade tidigt hela smålandskustens strandskydd till 300 m. När översynen gjordes 2014 drog man ner till 100 där det finns fastboende befolkning i skärgården. Ett generellt strandskydd om 300 m ligger alltså i stort sett kvar i hela skärgården efter översynen, vilket vi anser innebär att uppdraget inte är genomfört som regeringen avsett.

Det finns inga hot som motiverar ett behov av att utvidga strandskyddet. Närmare hälften av öarna i kommunen är redan skyddade som naturreservat eller fågelskyddsområden, vilka är mycket starka skydd.

Att ett område är utpekade genom förordnande om riksintresse enligt 3 eller 4 kap miljöbalken innebär inte att det med någon form av automatik ska ha ett utvidgat strandskydd, utan ska när fråga aktualiseras skyddas mot påtaglig skada. Östergötlands län utvidgade samtidigt till 150 meter i det fall det behövs för att säkerställa strandskyddets syften.

PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

Vid prövning av dispenser ska proportionalitetsprincipen i 7 kap. 25 § MB tillämpas. Inskränkningen i den enskildes rätt ska inte vara större än vad som krävs för att tillgodose syftet och en myndighets åtgärder får inte gå längre än vad som är nödvändigt för ändamålet, utan en avvägning ska alltid ske mellan allmänna och enskilda intressen. Det är en bedömningsfråga hur denna avvägning ska ske.

Det finns fall när denna avvägning medför att den enskilde förlorar utan att det allmänna intresset hade skadats om det enskilda hade fått väga tyngre.

Högsta domstolen har i en dom 2018 poängterat att man vid ett tvångsförfogande måste göra en prövning av proportionaliteten mellan allmänintresset och den enskildes egendomsintresse samt att man vid en intresseavvägning kan beakta andra omständigheter än de som anges i skälen för en strandskyddsdispens. Detta kommer förhoppningsvis att förändra spelplanen.

Proportionalitetsprincipen bör implementeras!

TALERÄTT

Miljöorganisationerna har haft talerätt enligt Miljöbalken sedan 1999. Talerätten består i en rätt att överklaga vissa domar och beslut. Anledningen var att Sverige anslutit sig till Århuskonventionen, som tillerkänner miljöorganisationer och berörda sakägare rättigheter när det gäller att ta del av handlingar, delta i beslutsprocesser och få tillgång till rättsliga medel. Miljöorganisationernas talerätt är avgränsad till vissa angivna lagar, organisationstyper och beslutstyper, t ex . detaljplaner enligt plan- och bygglagen); upphävande av strandskydd och naturreservat.

Vi anser att strandskyddsfrågor är av en sådan art att det borde vara självklart att även skärgårdarnas intresseorganisationer får talerätt i frågor som berör dem.

KONSEKVENSANALYS FÖR SKÄRGÅRDSBEFOLKNINGEN

Strandskyddslagstiftningen har sedan den infördes i sin första form på 1950-talet uttalat utgått från stadsbefolkningens behov av friluftsliv och bad. Man oroade sig initialt främst för att storstädernas befolkning skulle förlora tillgången till stränder eftersom de exploaterades i snabb takt runt storstäderna.

Även när det generella strandskyddet infördes 1975 utgick man från stadsbefolkningens behov. 1995 tillfördes syftet att ge växt- och djurlivet goda livsvillkor. Inte i någon SOU eller proposition nämns eller tas den bofasta befolkningen i skärgårdarna upp till diskussion och deras möjligheter att kunna bo kvar och kunna livnära sig och utveckla sina näringar och leva ett modernt liv eller vilka konsekvenser olika regler inom strandskyddet kan innebära för dem. Detta är allvarligt när avfolkningen i skärgårdarna idag är betydande.

En analys av strandskyddslagstiftningens konsekvenser för skärgårdsbefolkningen bör göras.

4. SAMMANFATTNING OM VI SKA HA KVAR EN LEVAND E SKÄRGÅRD

Sammanfattningsvis har frågan om hur den bofasta befolkningen i skärgårdarna påverkas av strandskyddslagstiftningen aldrig varit föremål för en utredning. En översyn borde göras och i den bör ingå att se över om näringsverksamhet och fastboende kan bli ett tydliggjort skäl för dispens, om den sociala hållbarheten, exempelvis generationsskiftet i näringsverksamhet kan underlättas så att den yngre generationen får möjlighet att stanna kvar och även den praktiska och viktiga frågan om att låta fastboende på öar få bygga båthus bör innefattas. Det handlar om landsbygdens utveckling och att vi ska ha kvar en levande skärgård i framtiden.

Vår önskan är inte att underlätta för en allmän exploatering av skärgården. Vi anser att det är viktigt att skärgårdens natur och kultur värnas, men att man ska kunna bo och verka i skärgården på samma villkor som i samhället i övrigt.

Avslutningsvis finns vi skärgårdsboende i skärgården även på vintern – med de problem och möjligheter som finns!

